

Rozdiely medzi mladými žijúcimi na vidieku a v mestách

V posledných rokoch sa často hovorí, že ľudia nežijú v jednej krajine, ale vo svojich vlastných bublinách, ktoré ich ovplyvňujú viac ako mienkotvorné médiá či predstavitelia štátu. V niektorých prípadoch ide o paralelné svety, ktoré síce koexistujú a nejakým spôsobom aj navzájom interagujú. Ich interakcia je však skôr poznačená konfliktom ako osmózou. Keďže mladí konzumujú informácie a mediálny obsah zásadne inak ako dospelí, je u nich spomínaný efekt „vlastných bublín“ ešte dominantnejší. Na druhej strane však mladí ľudia stále žijú vo svojom fyzickom prostredí, či už na vidieku alebo v meste, ktoré do veľkej miery ovplyvňuje ich každodenný život, možnosti a postoje. Cieľom nasledujúceho textu je priblížiť rozdiel v postojoch a skúsenostiach mladých ľudí na vidieku a v mestách. Formulácie záverov sú založené na reprezentatívnom prieskume, ktorý zozbierala renomovaná agentúra Focus¹, ako aj na participatívnom zbere informácií od samotných mladých, ktorý prebiehal formou ankety.²

Rozdiely medzi mestom a vidiekom (obcami pod 5000 obyvateľov) vidíme v tom, ako títo mladí vnímajú narastajúcu rôznorodosť v spoločnosti a do akej miery akceptujú, že aj zloženie spoločnosti okolo nich sa mení. Jedným z najrozšírenejších spôsobov, aj keď určite nie ideálnym, ako to merať je tzv. škála sociálnej vzdialenosti, ktorá meria, ako veľmi by respondenti tolerovali či akceptovali žiť vedľa členov vybraných skupín.

¹ Tieto zistenia sa primárne opierajú o dáta z prieskumu verejnej mienky, ktoré uskutočnila Rada mládeže Slovenska v rámci projektu *Európskeho dialógu s mládežou* podporeného z dotácie Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu SR "Programy pre mládež 2014-2020, ktorú administruje IUVENTA – Slovenský inštitút mládeže.

Reprezentatívne dáta zozbierala prieskumná agentúra FOCUS v dňoch od 23.10. do 4.11.2019 na vzorke 706 respondentov vo veku 15 až 29 rokov pomocou online zberu, a to kvótnym výberom podľa veku, pohlavia, vzdelania, veľkosti sídla a kraja.

² Európsky dialóg s mládežou (predtým Štruktúrovaný dialóg) je celoeurópsky projekt, ktorého cieľom je vytvárať verejné politiky na európskej, národnej i regionálnej úrovni založené na potrebách mladých ľudí. Projekt prebieha v troch základných fázach, pričom najdôležitejšiu z nich predstavujú konzultácie (diskusie, workshopy, online ankety) s mladými ľuďmi. Počas konzultácií mladí ľudia vyjadrujú svoj názor na konkrétne témy. V roku 2019 sa otázky sústreďovali na oblasť kvalitného zamestnania, vzdelávania/ práce s mládežou a príležitostí pre vidiecku mládež. Na Slovensku sa do online ankety zapojilo celkovo 7 128 mladých a do workshopov a fokusových skupín 922 mladých vo veku od 13 do 30 rokov.

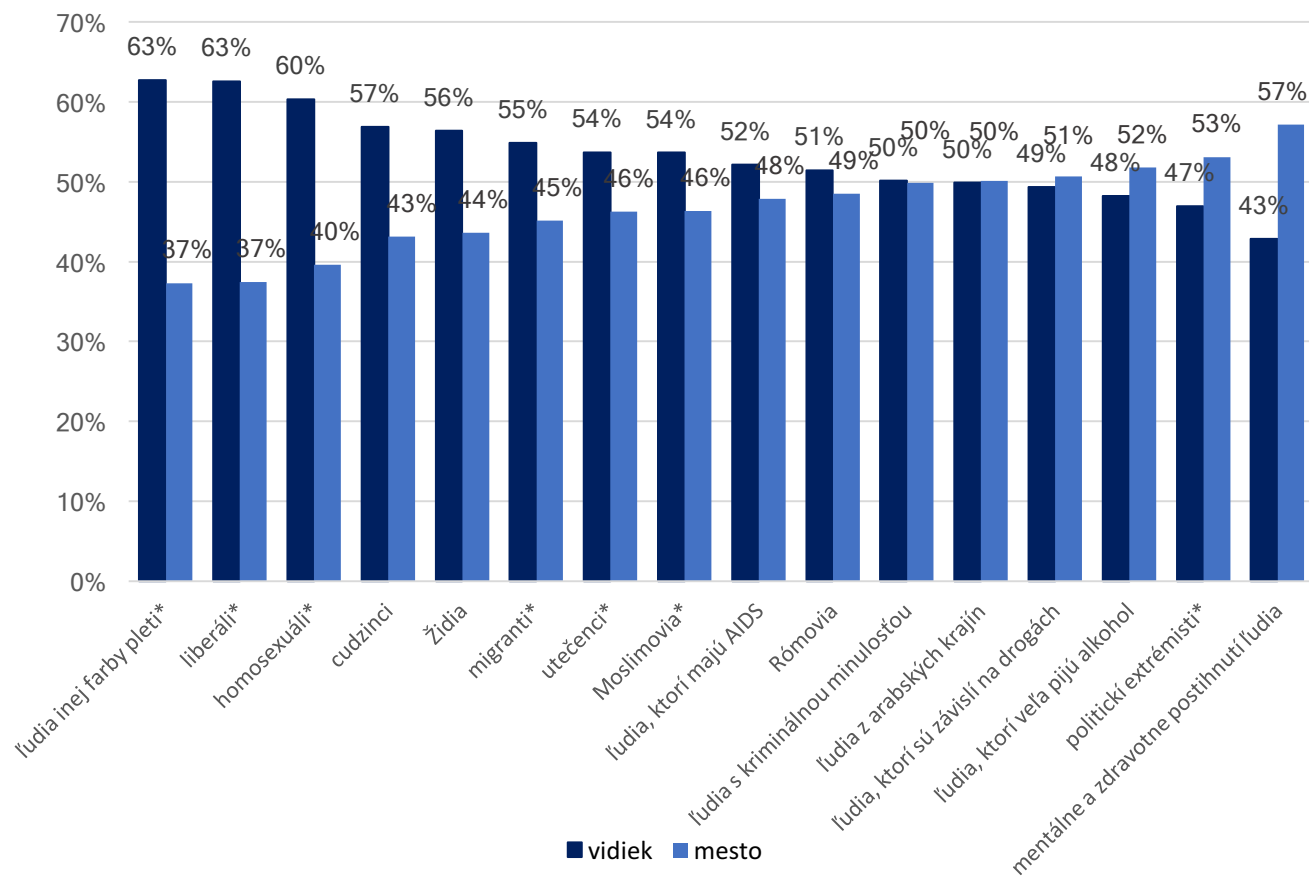
Z celoeurópskeho projektu Európsky dialóg s mládežou nám vyšlo, že na Slovensku si až 55% mladých ľudí na vidieku cení najmä to, že je to miesto, kde sa uchovávajú tradície a zvyky. Táto informácia nám pomáha lepšie pochopiť to, čo ukazuje graf 1. Mladí ľudia na vidieku sa **stránia najmä inakosti a možnému spochybňovaniu ich spôsobov života, viery či hodnôt**. Mladí na vidieku by si najmenej priali žiť vedľa ľudí inej farby pleti (63%), liberálov (63%) a homosexuálov (60%). Nasledujú skupiny, ktoré inak pomenúvajú formy prisťahovalectva: cudzinci (57%), migranti (55%) a utečenci (54%). Na podobnej úrovni sa pohybuje aj ich postoj k spolunažívaniu s ľuďmi s iným vierovyznaním - so židmi (56%) a moslimami (54%). Najmenej by mladým na vidieku prekážali politickí extrémisti (47%) a ľudia s mentálnym a zdravotným postihnutím (43%).

Graf tiež ukazuje rozdiely medzi postojmi mladých voči spomínaným skupinám na vidieku a v meste. Ukazuje sa, že najväčšie **rozdiely v oblasti akceptácie určitých skupín mladými na vidieku a v mestách sa týkajú rôznorodosti, a to v súvislosti s farbou pleti, liberálnymi postojmi a sexuálnou orientáciou**. V porovnaní s mestom, až o štvrtinu viac mladých na vidieku si neželá mať za susedov ľudí s inou farbou pleti a ľudí s liberálnymi postojmi. Pri homosexuáloch je rozdiel menší. Výskum ukazuje, že miera prijatia medzi mladými na vidieku je o pätinu (20 percentuálnych bodov) nižšia ako medzi rovesníkmi v mestách.

Mladí na vidieku a v meste sa približne rovnako pozerajú na tzv. sociálne deviácie. Zhruba polovici mladých ľudí by vadilo žiť vedľa drogovovo závislých ľudí, ľudí s kriminálnou minulosťou a alkoholikov.

Na druhej strane, mladým v mestských sídlach by viac vadilo bývať vedľa politických extrémistov (53%), rozdiel voči mladým na vidieku je 6 percentuálnych bodov. Prekvapivý je aj rozdiel vo vzťahu k ľuďom s mentálnym alebo zdravotným postihnutím. Mladí v meste ich akceptujú menej ako ich kolegovia na vidieku, a to až o 14 percentuálnych bodov. Vzťah medzi týmito premennými však nie je štatisticky významný, čo znamená, že tento rozdiel môže byť dôsledkom náhody a pri iných výskumoch by sme ho takto možno nenamerali.

Graf 1: Koho by ste nechceli za susedov – porovnanie mesto a vidiek

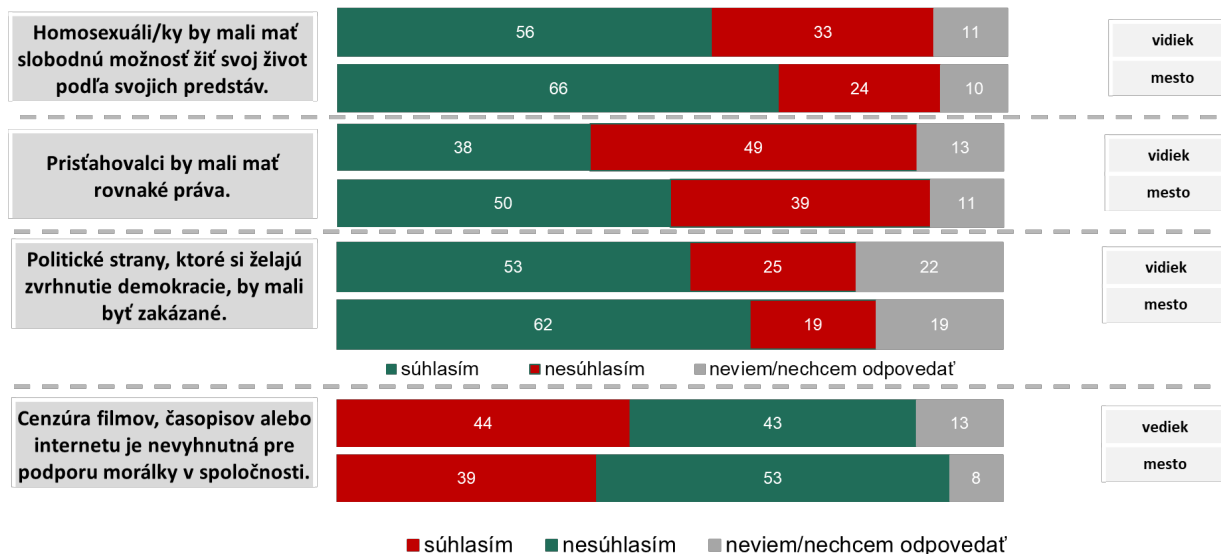

Zdroj: RmS, 2019 (N= 706, 15-29 rokov)

Poznámka: *znamená, že v týchto prípadoch je vzťah medzi veľkosťou sídla (vidiek a mesto) a nechuťou žiť vedľa danej skupiny obyvateľov štatisticky významná, teda by sme ju namerali aj v inom prieskume podobne.

Neprekvapivé sú potom aj rozdiely v postojoch k právam ľudí z týchto vybraných skupín, voči ktorým majú mladí na vidieku najväčšie výhrady. Keď sme sa mladých pýtali na to, či by „homosexuáli/ky mali mať slobodnú možnosť žiť svoj život podľa svojich predstáv“, tak až tretina mladých na vidieku s týmto výrokom nesúhlasí. U mladých v meste ide o štvrtinu (24%). Podobný rozdiel vidíme aj pri výroku „pristahovalci by mali mať rovnaké práva“. V meste súhlasí s týmto výrokom polovica mladých, na vidieku len 38%.

Graf 2: Súhlas s vybranými výroky – porovnanie mesto a vidiek

Zdroj: RmS, 2019 (N= 706, 15-29 rokov)

Poznámka: zobrazené sú len výroky, v ktorých je vzťah medzi veľkosťou sídla (vidiek a mesto) a výrokom štatisticky významný, teda by sme ho namerali aj v inom prieskume

Väčšina mladých ľudí vo všeobecnosti vníma demokraciu ako samozrejmú. 68% mladých ľudí s výrokom „Verím, že demokracia je najlepší politický systém pre moju krajinu“ súhlasí. Rozdiely medzi vidiekom a mestom nie sú významné. Je to systém, do ktorého sa narodili, v ktorom prežili svoj celý doterajší život, a preto ani nespochybňujú jeho základné princípy. **Prekvapujúca je však v tejto súvislosti väčšia zhovievavosť mladých na vidieku voči antidemokratickým stranám či väčšia podpora oklieštenia slobody prejavu.** Kým na vidieku by strany, ktoré si želajú zvrhnutie demokracie zakázala polovica (53%), v meste je to 62%. Menší rozdiel medzi vidiekom a mestom je v otázke cenzúry filmov, časopisov a internetu pre podporu morálky spoločnosti. Stále však platí, že kým v meste s cenzúrou pre lepšiu morálku spoločnosti nesúhlasí polovica mladých (53%), na vidieku je to len 43%.

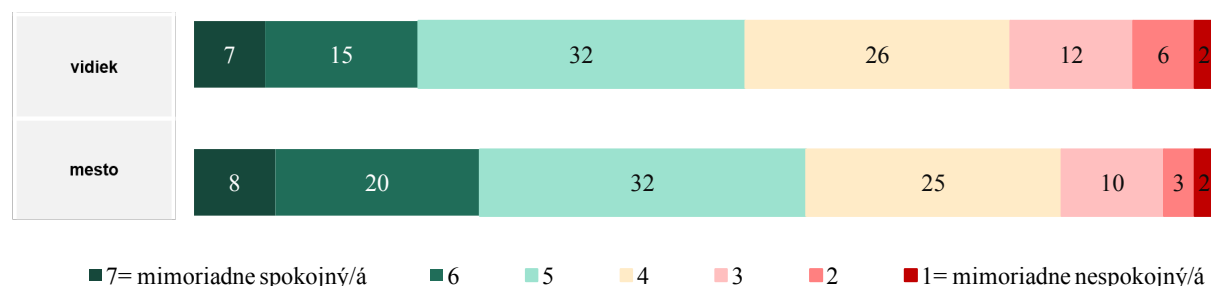
Zároveň nám z prieskumu vyšlo, že mladí na vidieku sú významne častejšie aj tí, ktorí sa za posledných 12 mesiacov nezúčastnili na nejakom proteste či demonštrácii a nezapojili sa do ovplyvnenia nejakého politického rozhodnutia na miestnej úrovni (v

rámci napríklad participatívneho rozpočtu, obecného zastupiteľstva, politika a podobne).

Väčšia zhovievavosť mladých na vidieku voči antidemokratickým stranám či väčšia podpora oklieštenia slobody sa síce nedá vysvetliť horšími príjmami domácností - tu sa (štatisticky) významný rozdiel medzi mladými na vidieku a v meste neukázal - avšak dá sa vysvetliť momentálnym pohľadom na celkovú spokojnosť so životom, spokojnosť s rovnováhou medzi prácou a inými stránkami života a odlišným výhľadom na svoju budúcnosť.

Mladí na vidieku sú menej spokojní so životom celkovo. Na vidieku je na jednej strane menej „veľmi alebo mimoriadne spokojných mladých ľudí“ (22%), a zároveň je viac mimoriadne a veľmi nespokojných na vidieku (8%).

Graf 3: Celková spokojnosť so životom – porovnanie mesto a vidiek

Zdroj: RmS, 2019 (N= 706, 15-29 rokov)

Poznámka: vzťah medzi veľkosťou sídla (vidiek a mesto) a celkovou spokojnosťou je štatisticky významný, teda by sme ho namerali aj v inom prieskume

Nižšia celková spokojnosť so svojím životom má následne vplyv aj na ich výhľady do budúcnosti, ktoré sú pesimistickejšie ako pri rovesníkoch z miest. Až štvrtina mladých na vidieku (26%) si myslí, že za tri roky si nebudú schopní platiť svoje účty, kým pri mladých ľuďom z mesta je to necelá pätina (19%). Podobne je to aj pri dovolenke, kde 35% mladých na vidieku neverí, že si za tri roky budú môcť dovoliť ísť na dovolenku (v meste si to myslí len 26% mladých). Najväčší rozdiel je pri otázke na najnovší mobil.

Polovica mladých na vidieku (52%) si myslí, že si za 3 roky nebude môcť dovoliť najnovší mobil, to je až o 13 percentuálnych bodov menej ako pri rovesníkoch z mesta.

To, že na vidieku chýbajú príležitosti, potvrdzujú aj zistenia z už spomínanej participatívnej ankety *Európsky dialóg s mládežou*.³ Podľa vyjadrení mladých z online ankety, mladým na vidieku najviac chýbajú dobré pracovné príležitosti, prístup ku kvalitným verejným službám a kvalitnému vzdelávaniu. Viac ako polovica mladých ľudí (53%) si nemyslí, že mladí ľudia na vidieku majú dobré pracovné príležitosti. Ďalej až 44% mladým na vidieku chýba dobrý prístup ku kvalitným verejným službám a zároveň až 39% mladých pochybuje o tom, že mladí na vidieku majú dobrý prístup ku kvalitnému vzdelávaniu.

Ďalšími problémami, ktoré sa týkali prepojenia mladých z vidieka na okolitý svet, je slabé pripojenie k vysokorychlostnému internetu a nedostatočná infraštruktúra a spojenie s mestským prostredím verejnou dopravou. Až 39% mladých si myslí, že vidiek nemá dobré pokrytie vysokorychlostným internetom, čo sa ukázalo ako veľká bariéra v zapojení do vzdelávacieho procesu aj počas krízovej situácie spätnej so šírením ochorenia COVID-19. Zároveň sa až 38% mladých sťažuje na slabé dopravné spojenie s mestom.

³ Viac o projekte Európsky dialóg s mládežou na: <https://eudialogsmladezou.sk/>

MLADÍ NA VIDIEKU

VERSUS

MLADÍ V MESTE

52%

si v najbližších troch rokoch nebude môcť kúpiť najnovší mobil

39%

si v najbližších troch rokoch nebude môcť kúpiť najnovší mobil

35%

v najbližších troch rokoch nebude môcť ísť na dovolenku

26%

v najbližších troch rokoch nebude môcť ísť na dovolenku

26%

nebude schopných platiť svoje účty

19%

nebude schopných platiť svoje účty

Dôležitým poznatkom z daného participatívneho projektu je zistenie, že pre skutočne kvalitný život na vidieku považujú mladí ľudia za najdôležitejšie práve tie služby, ktoré im v súčasnosti najviac chýbajú. Konkrétne ide o: dostupnosť dobrých pracovných miest a možností zamestnania, prístup ku kvalitnému vzdelávaniu, a dobrá infraštruktúra a spojenie verejnej dopravy. Práve infraštruktúra na jednej strane výrazne ovplyvňuje nielen ich možnosti dobrého vzdelania či získania kvalitnej práce, ale aj možnosti socializácie a zapojenia sa do občianskych aktivít a kultúrnych podujatí, ktoré by pomohli prepojiť tieto dva svety a pomôcť väčšiemu pochopeniu a napomôcť výmene medzi nimi.